

การพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
การท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ เพื่อรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย
THE DEVELOPMENT OF HOMESTAY MODEL
OF COMMUNITY ENTERPRISE FOR STONE BRIDGE ECOTOURISM
TO CERTIFY THAI HOMESTAY STANDARDS

ศศิประภา พรหมทอง¹ ปริญญากันหาสินธุ์¹ กนกกานดา ไตจันทร์กรอง¹ และสุชีรา สิ้นทรัพย์¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Sasiprapa Promthong¹ Parinya kanhasin¹ Kanokkanda Taichankong¹ and Sucheera Sinsap¹

¹Faculty of Management Science Udon Thani Rajabhat University

(Received: April 22, 2021; Revised: October 18, 2021; Accepted: December 17, 2021)

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ไทย มีความต้องการที่จะพัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย สร้างความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ และออนไลน์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักชุมชนเพิ่มมากขึ้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ โดยรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการลงสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและโฮมสเตย์สะพานหิน การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มจากสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์จำนวน 10 ราย นักท่องเที่ยวจำนวน 10 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งของกลุ่มโฮมสเตย์ ได้แก่ 1) ผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็งและมีภาวะผู้นำสูง 2) การบริหารจัดการกลุ่มที่ดีเป็นระบบ 3) ความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ จุดอ่อน ได้แก่ 1) ระยะเวลาแหล่งท่องเที่ยว และโฮมสเตย์ค่อนข้างไกล ซ้ำซ้อน 2) การติดต่อสื่อสาร ประสานงานเป็นไปได้ยาก โอกาส ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวมีกระแสเทรนด์สัมผัสวิถีวัฒนธรรมของชุมชน 2) สถานที่ท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย อุปสรรค ได้แก่ 1) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 2) เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกสบาย 3) กระแสนิยมการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปตามเทรนด์

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีการกำหนดดัชนีมาตรฐานไว้ 10 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหาร 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก 5) ด้านรายการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม 7) ด้านวัฒนธรรม 8) ด้านสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน 9) ด้านบริหารของกลุ่ม 10) ด้านประชาสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านอาหาร 2) ด้านที่พัก 3) ด้านรายการนำเที่ยว 4) ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก 5) ด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า สมาชิกในกลุ่มได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโฮมสเตย์สะพานหิน โดยได้นำเอาความรู้จากในห้องเรียนและการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มา

เข้าพัก มาเที่ยวที่บ้านโนนสวรรค์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม กลุ่มวิสาหกิจเติบโต และมีกำไรที่เพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: พัฒนารูปแบบโฮมสเตย์, การท่องเที่ยว, สะพานหิน

ABSTRACT

Thai homestay tourism requires to develop homestay to achieve Thai Homestay Standards, preparedness to serve tourists and public relations through offline and online channels for increasing tourists to the community. This research aimed to 1) study the potential of Homestay of Saphan Hin Eco-tourism Community Enterprise 2) develop a homestay model of Saphan Hin Eco-tourism Community Enterprise. Data were collected by conducting a survey, interview, group discussion by 10 group members and analyzing data using Content Analysis.

The results showed that the strength of the homestay group are as follows: group leaders have: 1) strong leadership 2) good management and system 3) readiness to learn new things. For the weakness including: 1) the distance of attractions and the homestay are far away and complicated to travel 2) the communication and coordination are difficult. For the opportunities including: 1) tourists have the new trend to experience the folkways 2) the destination has the public relations through social media. For the obstacle including: 1) Covid-19 pandemic 2) inconvenient transportation 3) traveling changes according to the trends.

According to Thai Homestay Standards, there are 10 standard indexes, including 1) accommodation 2) food 3) safety 4) hospitality of the host and members 5) tour programs 6) natural resources or environment 7) culture 8) value creation and value of community products 9) group management 10) public relations. When considering each index found that ranking from the top 5 average points are 1) food 2) accommodation 3) tour programs 4) hospitality of the host and members 5) culture, respectively.

It can be seen that the members of the group have been involved in the development of Saphan hin homestays by applying knowledge from the classroom and seeking help from various external organizations in order to create homestay development to Thai Homestay Standards that will be able to increasingly attract tourists to stay and travel in Ban Non Sawan, where people in the community will have extra income and the community enterprise will grow in business and has profit, increasingly.

Keywords: Develop Homestay, Tourism, Stone Bridge

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคการบริการที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้กับธุรกิจการบริการที่เชื่อมโยง ประกอบด้วยธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการคมนาคมและการขนส่ง ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร และธุรกิจร้านจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และร่วมรับประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน (สริตา ศรีสุวรรณ และคณะ.2562) และในจังหวัดอุดรยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจต่าง ๆ มากมาย ยกตัวอย่างเช่น คำชะโนด วัดป่าบ้านตาด ทะเลบัวแดง เป็นต้น ซึ่งสามารถท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะพานหินได้ (จามจุรี ผาสุราช และคณะ.2562)

จากการลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้น พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุดรธานี คือ สะพานหิน ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีอายุประมาณ 65 ล้านปี และคนในพื้นที่ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ซึ่งให้บริการในรูปแบบของการนำเที่ยวสะพานหินและที่พักแบบโฮมสเตย์ เส้นทางท่องเที่ยวประกอบด้วยวัดถ้ำผาสวรรค์ ลานหินตั้ง จุดชมวิวดาตกข่ง ลานหินงามสามจังหวัดและปิดท้ายด้วยสะพานหิน หลังจากนั้นจะลงมารับประทานอาหารกลางวัน ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีเมนูอาหารขึ้นชื่อคือ สเต็กสโตน ไช้ สะพานหินและอาหารตามฤดูกาล อาทิเช่น แกงหน่อจืด แผลงกอกทอด เป็นต้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว มีการดำเนินงานแบบตั้งรับและมีสมาชิกเพียงไม่กี่รายที่เข้าร่วมดำเนินงาน สมาชิกส่วนใหญ่ยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของรายได้ที่ได้รับจากการนำเที่ยวและที่พักแบบโฮมสเตย์ รูปแบบของโฮมสเตย์จะเป็นที่พักสไตล์แบบเรียบง่ายเหมือนกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนหมู่บ้านโนนสวรรค์ ซึ่งยังไม่ได้มาตรฐานของโฮมสเตย์ไทย พื้นที่ในชุมชนบ้านโนนสวรรค์ยังเป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจ มะม่วงมหาชนกซึ่งถ้ามีผลผลิตเกินความต้องการของตลาดจะนำมาแปรรูปเป็นน้ำมะม่วงและมะม่วงกวนเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่ย้อมสีจากธรรมชาติจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ในช่วงปี พ.ศ. 2561 สมาคมการท่องเที่ยวได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสะพานหินเป็นครั้งแรกตามสื่อต่าง ๆ ซึ่งได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากให้ความสนใจเดินทางมาเที่ยวสะพานหินและพักค้างคืนโฮมสเตย์ แต่ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวและพักในโฮมสเตย์ลดน้อยลง เนื่องจากการเดินทางค่อนข้างลำบาก ระยะทางจากตัวเมืองอุดรธานีมายังบ้านโนนสวรรค์ค่อนข้างไกลและไม่มีรถประจำทางผ่านเข้ามายังหมู่บ้านโดยตรง ถ้าเดินทางโดยใช้รถประจำทางต้องเปลี่ยนรถหลายต่อ และเส้นทางยังไม่มีป้ายบอกทางเป็นระยะ ๆ อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสะพานหินและโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง (ศศิประภา พรหมทอง และคณะ, 2562)

ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ (บ้านโนนสวรรค์) จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักเพิ่ม

มากขึ้น ซึ่งขณะเดียวกันนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีได้เข้าร่วมโครงการ ออมสินยุวพัฒนารักษ์ถิ่น จึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโฮมสเตย์สะพานหิน โดยได้นำเอาความรู้จากในห้องเรียนและการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกต่างๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาโฮมสเตย์ ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเข้าพัก มาเที่ยวที่บ้านโนนสวรรค์เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม กลุ่มวิสาหกิจเติบโตและมีกำไรที่เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพ โฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์

เป้าหมายโครงการ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ได้ต้นแบบการพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ อย่างน้อย 1 โฮมสเตย์

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. ได้ทราบศักยภาพ ของกลุ่มโฮมสเตย์วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ จำนวนนักท่องเที่ยว และผู้ที่มีความสนใจ รู้จักแหล่งท่องเที่ยวสะพานหินมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น
2. สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสะพานหินโดยร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันประเมินติดตาม และมีรายได้ร่วมกันสามารถต่อยอดพัฒนาบ้านเรือนเป็นโฮมสเตย์ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ จำนวน 10 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวแบบครอบครัว และแบบหมู่คณะที่เข้ามาพักโฮมสเตย์ ซึ่งมีความสนใจในวิถีการดำเนินชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวสะพานหิน จำนวน 10 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) โดยพัฒนาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด แล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาถึงเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ความมุ่งหมายในการวิจัย นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหา

ของงานวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการเก็บรวบรวม และแบบประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ปานแพร เชาวประยูร และคณะ, 2556)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Sources) และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Sources) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่จัดเก็บจากหน่วยงานต่าง ๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงเอกสาร บทความ วารสารต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต (กรวรรณ สังขกร, 2555) และองค์ความรู้งานวิจัยโสมสแต่ย์ในบริบทของสังคมไทย (กรประพัทธ์ เขียวหอม และ พรพันธุ์ เขมคุณาศัย, 2560)

3.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมาย โดยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) สมาชิกกลุ่มโสมสแต่ย์ฯ จำนวน 10 ราย 2) นักท่องเที่ยว จำนวน 50 ราย สถานที่เก็บข้อมูล ได้แก่ 1) โสมสแต่ย์บ้านม่วงเวียง 2) แหล่งการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพ โสมสแต่ย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ จากแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้รู้เพื่อรับฟังศักยภาพของโสมสแต่ย์ และการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์พัฒนารูปแบบโสมสแต่ย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์แก่ผู้ประกอบการโสมสแต่ย์ และสมาชิกในกลุ่มโสมสแต่ย์โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปที่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวโสมสแต่ย์ และการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีการตรวจเช็คตามมาตรฐานโสมสแต่ย์ไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) และตรวจประเมินมาตรฐานโสมสแต่ย์ไทย (สำนักงานพัฒนาบริการท่องเที่ยว, 2555)

ผลการวิจัย

1. ผลการลงพื้นที่ศึกษาศักยภาพ โสมสแต่ย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการวิสาหกิจโสมสแต่ย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ สามารถสรุปเป็นตารางการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threat)
- แหล่งท่องเที่ยวสะพานหินมีชื่อเสียง ทำให้โฮมสเตย์สะพานหินเป็นที่น่าสนใจ - อาหารและสินค้าของฝากมีเอกลักษณ์เป็นของท้องถิ่น - ผู้นำมีความรู้มีประสบการณ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชน - มีความสะดวกสบายในการเดินทาง ด้วยบริการรถเช่าแล้ง รถกระบะ ของกลุ่มวิสาหกิจ	- แหล่งเที่ยวสะพานหินตั้งอยู่ระยะทางห่างไกลจากเส้นทางหลัก และมีเส้นทางที่ค่อนข้างซับซ้อน ทำให้นักท่องเที่ยวหลงทางได้ง่าย -ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ -กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีจำนวนบุคลากรมาก ทำให้การติดต่อสื่อสารประสานงานเป็นไปได้ยาก เกิดความล่าช้าในการทำงาน	- รัฐบาลส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ - มีกระแสกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบธรรมชาติจำนวนมาก ที่สนใจการท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น - สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ มีทักษะ มีประสบการณ์ และความพร้อมที่จะเรียนรู้	- การท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ในบางฤดูกาลอาจมีความยากลำบาก หากมาเที่ยวในช่วงฤดูฝน อาจทำให้การเดินทางไม่มีความสะดวก - พฤติกรรมของผู้บริโภคสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามลักษณะการชอบหรือกระแสนิยม -การเข้าถึงการจัดจำหน่ายยังจำกัด เพราะขาดสมาชิกบริหารที่เข้มแข็ง

2. ผลการลงพื้นที่วิเคราะห์ด้านต้นทุน

โฮมสเตย์สะพานหิน ใช้เงินลงทุนที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น 100 % โดยไม่มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน และมีการจัดสรรต้นทุนให้มีความคุ้มค่ามากที่สุด ได้ดังตารางที่ 2 , 3 และ 4

ตารางที่ 2 ค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (หน่วย*)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาทต่อหน่วย)	ต้นทุนรวม (บาท)	อายุการใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อมราคาต่อปี
1	ที่นอนปิกนิก	10 อัน	350	3,500	1	291.66
2	ผ้าห่ม	10 ผืน	80	800	1	66.66
3	หมอนชนิด	10 ใบ	35	350	1	29.16
4	ปลอกหมอน	10 ใบ	10	100	1	8.33

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการ	จำนวน (หน่วย*)	ต้นทุนต่อ หน่วย (บาท ต่อหน่วย)	ต้นทุนรวม (บาท)	อายุการใช้ งาน (ปี)	ค่าเสื่อมราคา ต่อปี
5	พัดลม	3 ตัว	800	2,400	2	100
6	โต๊ะ+เก้าอี้ไม้	1 ชุด	15,000	15,000	10	5.20
7	ค่าบ้าน	1 หลัง	500,000	500,000	30	115.74
รวม				522,150		616.75

ตารางที่ 3 ต้นทุนในการดำเนินงานต่อครั้ง

ลำดับ ที่	รายการ	จำนวน (หน่วย*)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาทต่อหน่วย)	ต้นทุนรวม (บาท)
1	ค่าทำความสะอาด	2 ครั้ง	150	300
2	ค่าไกด์นำเที่ยว	1 คน	200	200
3	ค่ารถขึ้นสะพานหิน	1 คัน	600	600
4	ค่าหมอปราหมณ์	1 คน	300	300
5	ค่าอาหาร 3 มื้อ	1 คน	300	300
รวม				1,700

ตารางที่ 4 ผลการดำเนินงานของโฮมสเตย์ ก่อน-หลัง เข้าร่วมโครงการ

ที่	ตัวชี้วัด	จำนวน		เปรียบเทียบ ก่อน-หลัง		คิดเป็นร้อยละ
		ก่อน	หลัง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	
1	ยอดขาย (บาท)	7,500	8,200	700	-	9.33
2	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (บาท)	5,550	5,350	-	200	(3.60)
3	กำไร(ขาดทุน)สุทธิ (บาท)	1,950	2,850	2,700	-	46.15
4	ผู้รับประโยชน์ (ราย) (Supply Chain ต้นน้ำ กลาง น้ำ ปลายน้ำ)	5	5	-	-	-

3. ผลการลงพื้นที่วิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดกับโฮมสเตย์

ผลิตภัณฑ์ (Product)

- มีการพัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้ตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตกแต่งสถานที่ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ ดึงดูดลูกค้าได้เพิ่มขึ้น และมีช่องทางการเข้าถึงได้ง่ายสำหรับลูกค้าที่สนใจจะเข้าพักโฮมสเตย์ สามารถติดต่อสอบถามผ่านเพจ Facebook ได้

ราคา (Price)

- มีการกำหนดราคาที่มีความเหมาะสม บวกเพิ่มจากต้นทุนร้อยละ 25-30 โดยจำหน่ายในราคา 1,111 บาท/คน

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

- เพจ Facebook (วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์)
<https://www.facebook.com/udonrockbridge>
- - ติดต่อ 061-2389965 คุณแม่วงเวียน พลนามอินทร์ (ประธานกลุ่ม)

การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

- การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง offline และ online

4. การวิเคราะห์พัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์

พัฒนาต้นแบบโฮมสเตย์	ผลการดำเนินงาน
- ปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยการสร้างจุดเช็คอิน (จุดถ่ายรูป) บริเวณหน้าโฮมสเตย์ - นำหินมาโรยบริเวณหน้าบ้าน ให้ภูมิทัศน์สวยงามขึ้น - นำกระถางต้นไม้ที่ทำจากยางรถยนต์ มาวางบริเวณทางเดินก่อนเข้าโฮมสเตย์ - ทำแปลงผักบริเวณครัว โซนด้านหลังโฮมสเตย์ - ปรับปรุงห้องอาบน้ำกลางแจ้งให้มีความมิดชิดมากขึ้น - ตกแต่งผนังให้สวยงาม ถ่ายรูปได้ - เทปูนบริเวณครัว - ทำชั้นวางรองเท้าเพื่อความเป็นระเบียบ ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะขึ้นไปบนชั้น 2 ของโฮมสเตย์ - ทำผ้า màn ตกแต่งโฮมสเตย์ โดยเป็นผ้าทอมือของคนในชุมชน ย้อมด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกมะม่วง - สอนการทำบัญชีให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์	

สรุปผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของโครงการในครั้งนี้ ได้พัฒนาโฮมสเตย์ ให้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ได้รับความสนใจ และสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์

ที่	ด้าน	กระบวนการพัฒนา
1	การผลิต	พัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐาน มีความสะอาด สะดวกปลอดภัย ให้แก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น
2	การจัดการ	มีการจัดหาที่พัก อาหาร ยามรักษาความปลอดภัย รวมถึงกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมถึงยานพาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยวไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว
3	การเงินการบัญชี	ทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อหาต้นทุนและกำไร และมีการกระจายรายได้ในชุมชน
4	การตลาด	คิดแพ็คเกจท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเชิญให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวมากขึ้น
5	ช่องทางการจำหน่าย	มีทั้งช่องทาง offline และ online นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเข้ามาติดต่อได้เลย หรือจะนัดวันเวลาล่วงหน้าก็ได้
6	การสร้างนวัตกรรม	-
7	การอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น	นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวอย่างสะพานหินแล้ว ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นผ้าทอมือ อาหารท้องถิ่น หรือเครื่องดื่มจากผลไม้ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ลองชม ลองชิมกันอีกด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยพบว่า การศึกษาศักยภาพและจากการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจจะเห็นถึงกระบวนการทำงานที่มีความร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มชาเลี้ยงพานักท่องเที่ยวขึ้นชมแหล่งท่องเที่ยวสะพานหิน รวมถึงจุดท่องเที่ยวอื่น ๆ และศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วม สร้างความมีศักยภาพ โฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการ

ท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) ของโฮมสเตย์ พบแหล่งท่องเที่ยวสะพานหินมีชื่อเสียง ทำให้โฮมสเตย์สะพานหินเป็นที่น่าสนใจ ทำให้โฮมสเตย์เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีอาหารและสินค้าของฝากมีเอกลักษณ์เป็นของท้องถิ่น มีความสะดวกสบายในการเดินทาง ด้วยบริการรถเช่าเล็ก รถกระบะ ของกลุ่มวิสาหกิจและผู้นำมีความรู้มีประสบการณ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกรัตน์ ดวงพิบูล และคณะ (2561) ได้ศึกษาโฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดน่าน และยังสอดคล้องกับ กาญจนา สุคนธ์สิริกุล (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) ของโฮมสเตย์ ผู้นำกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง การดำเนินงานของกลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีทรัพยากรที่สวຍงาม ทำให้โฮมสเตย์เป็นที่รู้จัก นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้ง สร้างรายได้ให้กับกลุ่มโฮมสเตย์ในชุมชน รวมทั้งได้รับการตอบรับจากหน่วยงานภายนอกได้เป็นอย่างดี

การศึกษาศักยภาพ พัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ เพื่อรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จะทำให้เป็นการศึกษาศักยภาพ สภาพการดำเนินงาน ปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวสะพานหินเชิงอนุรักษ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ และได้ทำการศึกษาแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งผู้ประกอบการ คนในชุมชนต่างๆในจังหวัดอุดรธานี สามารถนำผลการศึกษา ไปปรับเปลี่ยน ประยุกต์ใช้ตามพื้นที่ของตน เพื่อให้ได้มีการพัฒนาคุณภาพที่พัก กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาวิถีชีวิต เข้ามาพักในที่พักสัมผัสวัฒนธรรม และสร้างรายได้หมุนเวียนให้กับคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืนได้ ยกตัวอย่างการพัฒนารูปแบบโฮมสเตย์ 1) ปรับปรุงโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย และการนำเที่ยว 2) นำวัตถุดิบ/ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโฮมสเตย์ และจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมด้วยชุมชน 3) โฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง offline และ online 4) จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของโฮมสเตย์ เพื่อคำนวณหาต้นทุนและกำไร ซึ่งมีการจัดทริปแบบ one day trip และแบบ 2 วัน 1 คืน เพื่อเป็นการทดสอบทริปท่องเที่ยวของโฮมสเตย์อีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ ทิวาวัลย์ ต๊ะการ และคณะ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยสำหรับการพัฒนาระบบการให้คำแนะนำในการเข้ารับการตรวจประเมินเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และยังสอดคล้องกับ พิมพ์พิศา จันทรมณี (2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนวอแก้ว อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีองค์ประกอบ 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด จำแนกตามคุณสมบัติของโฮมสเตย์ในด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ ความปลอดภัย อัยยาศัยไมตรี ของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งต้องเสริมกลุ่มวิสาหกิจให้มีความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ และความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความยั่งยืน สร้างรายได้และกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ สมาชิกควรมีการพัฒนาที่พักให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ มองหาอัตลักษณ์ของกลุ่มเพื่อสร้างความแตกต่างด้านบริการ เช่น อาหาร กิจกรรม สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถแข่งขันด้านราคากับคู่แข่งได้

1.2 ควรมีการพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้เกิดความรู้ในการบริหาร การดำเนินงานและการให้บริการของโฮมสเตย์ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของโฮมสเตย์ เช่น สถานที่ ที่พักผ่อน นั่งเล่น สถานที่ทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน และสถานที่ให้สะอาดและปลอดภัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีพัฒนาระบบการให้คำแนะนำในการเข้ารับการตรวจประเมินเพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

2.2 ควรให้มีการศึกษารูปแบบกลุ่มนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ไทยที่เป็นกลุ่มเฉพาะในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และมีการร่วมมือกันพัฒนามาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ดวงพิบูลและคณะ. (2561). โฮมสเตย์กับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดน่าน, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- กรประพัทธ์ เชี่ยวหอม และพรพันธุ์ เขมคุณาศัย. (2560). องค์ความรู้งานวิจัยโฮมสเตย์ในบริบทของสังคมไทย (พ.ศ. 2544 - 2558). ใน การประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8, หน้า 161-173. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กรวรรณ สังขกร. (2555). ความรู้พื้นฐานและมาตรฐานการจัดโฮมสเตย์. เอกสารประกอบการบรรยาย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา สุคันธสิริกุล. (2556). การพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. (2558). มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย Thailand Homestay Standard. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จามจุรี ผาสุราช และ ศรัณญา สุขประเสริฐ. (2562). ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวคำชะโนด: กรณีศึกษาบ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 1(5), 49-60.
- ทิพวัลย์ ตีการ บังอร ฉัตรรุ่งเรือง เสมอแข สมหอม และณัฐยา ตันตรานนท์. (2559). การพัฒนาแบบประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยสำหรับการพัฒนาระบบการให้คำแนะนำในการเข้ารับการตรวจประเมินเพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3, หน้า 127-140. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ปานแพร เชาว์ประยูร และคณะ. (2556). การประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบที่พักรีสอร์ท
วัฒนธรรมชนบท บ้านเมืองขอนแก่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พัฒนาบริการท่องเที่ยว, สำนักงาน. (2555). ขอความร่วมมือแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน
มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาบริการท่องเที่ยว.
- พิมพ์พิศา จันทน์มณี. (2562). แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน
วอแก้ว อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง, รายงานวิจัย วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง.
- ศศิประภา พรหมทอง และคณะ. (2562) .การพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน:
กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวสะพานหิน ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี.
รายงานวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สรีตา ศรีสุวรรณ และคณะ. (2562). แนวทางการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ให้คงเสน่ห์ และ
แตกต่างอย่างมีอัตลักษณ์เพื่อตอบโจทย์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. รายงานวิจัย คณะ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.